

GGD
Amsterdam

Risicovolle verwondingen

Tijdens werk of vrije tijd kunnen mensen zich op verschillende manieren verwonden en daardoor in aanraking komen met bloed, en soms andere lichaamsvloeistoffen, van andere mensen. Als dit bloed virussen zoals hepatitis B, hepatitis C of hiv bevat, kan iemand, afhankelijk van het soort verwonding, besmet raken met zo'n virus. We spreken dan van een risicovolle verwonding.

Wat is een risicovolle verwonding?

Een risicovolle verwonding is een verwonding waarbij er een kans is dat bloed van de ene persoon in de bloedbaan van een andere persoon is gekomen. Dit wordt ook wel 'bloed-bloed' contact genoemd. Er zijn bij een risicovolle verwonding altijd minstens twee personen betrokken:

- de 'bron' is degene van wie het mogelijk besmette bloed afkomstig is
- de 'verwonde' is degene die mogelijk met besmet bloed in contact is gekomen

Hoe loopt u een risicovolle verwonding op?

Mensen kunnen op allerlei manieren risicovolle verwondingen oplopen. In de praktijk komen risicovolle verwondingen het meest voor in de volgende situaties:

- Medisch personeel dat zich per ongeluk prikt aan gebruikte naalden of andere medische instrumenten die gebruikt zijn bij de behandeling van patiënten.

- Vuilnismannen of mensen die werken in de groenvoorziening en die zich prikken aan gebruikte injectienaalden.
- Mensen die zich aan een weggegooide injectienaald in een park prikken. Dit komt ook voor bij kinderen die in een park spelen.
- Vechtpartijen tussen personen waarbij er bloed van de één in een wond komt bij de ander.
- Bloed van een patiënt die gereanimeerd wordt dat in de mond komt van een hulpverlener die eerste hulp biedt zonder mondkapje.
- Iemand die, meestal tijdens een vechtpartij of arrestatie, met bloed vermengd spugt in het gezicht van een ander spuugt waarbij dit in oog of mond komt.
- Iemand die, meestal tijdens een vechtpartij of arrestatie, gebeten wordt.

Waarmee kunt u besmet raken door een risicovolle verwonding?

Bij een risicovolle verwonding kunt u door bloed-bloed contact met virussen (hepatitis B-virus, hepatitis C-virus en hiv) besmet worden als de bron één van deze virussen in zijn/haar bloed heeft. In de meeste gevallen is de kans op overdracht heel klein. In de praktijk komt het zelden voor dat mensen door een risicovolle verwonding een infectie oplopen. Zeker als zij tijdig een risico inschatting hebben laten maken. Niet alle virussen zijn even besmettelijk. Zo is de kans op overdracht van hiv bijvoorbeeld veel kleiner dan de overdracht van hepatitis B. Door sommige

verwondingen, zoals de meeste bijtverwondingen, kan zelfs helemaal geen hiv worden overgedragen. Bijtverwondingen kunnen gemakkelijk gaan ontsteken omdat er bacteriën in de wond kunnen komen. Daarom wordt na bijtverwondingen vaak antibiotica voorgeschreven.

Hoe weet u of u na een risicovolle verwonding bent besmet?

Als de bron bekend is en wil meewerken aan een bloedonderzoek, kan de bron worden getest op de aanwezigheid van virus in zijn/haar bloed. Als geen virus aanwezig is, heeft u geen risico gelopen. Als blijkt dat er, na overleg met de GGD, geen risico op overdracht van virussen is, heeft het geen zin de bron te testen. Als de bron niet bekend is, kan pas na de incubatietijd (drie tot zes maanden) in uw bloed worden gekeken of u al dan niet een infectie heeft opgelopen.

Kan besmetting na een risicovolle verwonding worden voorkómen?

In veel gevallen kan besmetting na een verwonding worden voorkómen. Als er risico is op hepatitis B kan, als snel na de verwonding met vaccinatie wordt begonnen, worden voorkomen dat u besmet raakt. Als er een reëel risico is op hiv, kan zo snel mogelijk na de verwonding met een PEP kuur (post expositie profylaxe) worden gestart. De GGD volgt hierbij de landelijke richtlijn prikaccidenten. In de praktijk is het gelukkig zelden nodig dat met PEP moet worden gestart. Voor hepatitis C bestaat geen vaccin (zoals bij hepatitis B) of post expositie profylaxe

(zoals bij hiv). Als er risico is op overdracht van hepatitis C, wordt in uw bloed na drie en zes maanden gekeken of u al dan niet een infectie heeft opgelopen.

Wat moet u doen bij een eventueel gelopen risico?

Als u een ernstige verwonding heeft waarvoor u denkt medische behandeling nodig te hebben, dan moet u daarvoor naar de huisarts of huisartsenpost. Als u denkt een risicovolle verwonding te hebben maar u heeft geen wondbehandeling nodig, is het belangrijk dat u meteen na de verwonding de GGD belt (zeven dagen per week 24 uur per dag bereikbaar). Omdat elke verwonding anders is, zal de GGD u vragen wat er precies gebeurd is en op basis daarvan een professionele risicoinschatting maken. Als er risico is op overdracht van één van de virussen, wordt u in de meeste gevallen gevraagd naar de afdeling Infectieziekten van de GGD te komen. Als u weet wie de bron is, wordt deze, indien mogelijk, hierop onderzocht. Als de bron namelijk geen virussen bij zich draagt, kan hij/zij niets overdragen. Er is dan geen verdere actie nodig. Indien dat niet mogelijk is, zal de arts een inschatting maken op de aanwezigheid van het hepatitis B-, C-virus en/of hiv bij de bron.

Indien de risicovolle verwonding tijdens de uitoefening van uw werk plaatsvindt, is het belangrijk het voorval direct met de bron (meestal uw patiënt) te bespreken zodat deze weet wat er gebeurd is. In sommige gevallen kan het team Infectieziekten van de GGD namelijk contact opnemen met de bron om informatie op te vragen en toestemming te vragen om bloedonderzoek te doen.

Kosten

Vindt de verwonding plaats in uw vrije tijd dan declareert de GGD – net als uw huisarts – de kosten bij uw zorgverzekeraar. De kosten gaan in dat geval net als bij de huisarts af van het eigen risico. Als het incident plaats vindt tijdens uw werk zijn de kosten voor uw werkgever. Omdat uw werkgever verplicht is te zorgen voor een veilig en gezond werkklimaat voor de werknemer is in veel bedrijven de Arbodienst verantwoordelijk voor de afhandeling van risicovolle verwondingen. Een aantal Arbodiensten

heeft met de GGD Amsterdam een overeenkomst gesloten waarin is vastgelegd dat de GGD de afhandeling na risicovolle verwondingen op zich neemt en de kosten hiervoor bij de werkgever in rekening kan brengen. Vraag daarom altijd bij uw leidinggevende of Arboarts hoe de afhandeling na risicovolle verwondingen bij u geregeld is. Zijn er geen afspraken gemaakt met de GGD, dan moet van tevoren worden besproken of de werkgever wil dat de risicovolle verwonding door de GGD wordt afgehandeld of dat met een andere partij afspraken zijn gemaakt.

Hoe kan u de GGD Amsterdam bereiken of heeft u nog vragen?

Tijdens kantooruren tussen 9.00 en 17.00 uur: telefoon 020 555 5337.

Tijdens het weekend, avonden en feestdagen: telefoon 020 555 5555 en vraag naar de dienstdoende arts infectieziekten. U vindt ons op de 3e verdieping van het GGD-gebouw, Nieuwe Achtergracht 100.